Maankäyttö 120 vuotta sitten

- Grace Chisholm Young saavutti ensimmäisenä naisena tohtorin arvon saksalaisessa yliopistossa
- Eljas Erkko, suomalainen lakimies, poliitikko ja lehtimies syntyi (k. 1965)
- Rolf Nevanlinna, suomalainen matemaatikko ja akateemikko syntyi (k. 1980)
- Yrjö VI, Iso-Britannian kuningas vuodesta 1936 syntyi (k. 1952)
- Annettiin ensimmäiset määräykset maarekisteristä

VUONNA 1895

Kustaa Vaasa ja Västeråsin valtiopäivät tekivät vuonna 1524 aloitteen maakirjasta. Maakirjan perimmäinen tavoite oli olla luettelo veroista, jotka kannettiin maalla olevista kiinteistöistä. Vasta niinkin myöhään kuin vuonna 1895 saatiin ensimmäiset määräykset maarekisteristä. Tästä aiheesta kirjoittaa **Ach. Wahlroos** seuraavaa:

Armollinen asetus 12 p. kesäkuuta 1895 maatilojen osittamisesta, joka muuten sisältää maamittareille erittäin tärkeitä määräyksiä ja astuu voimaansa 1 p. tammikuuta 1896, säätää myöskin 70 §:ssään, että jokaisessa lääninmaamittauskonttorissa on pidettävä rekisteriä, joka kunnittain ja kylittäin sekä maakirjanumeron mukaan luettelee kaikki läänissä olevat maatilat ja sisältää tiedon kunkin tilan nimestä, rekisterinumerosta, maanluonnosta ja tilusalasta y. m. Tämän johdosta on Keisarillinen Senaatti asettanut komitean valmistamaan ja Senaatille jättämään alamaisen ehdotuksen miten ja missä järjestyksessä sanottu maarekisteri olisi laadittava.

– –

Maarekisteriä varten tulee asianomainen henkikirjoittaja lääninmaanmittauskonttoriin antaa kunnittain laaditun luettelon kaikista maakirjatiloista kihlakunnastaan erittäin tehdyn kaavan mukaan. Luetteloon merkitään: kylät aakkosjärjestyksessä, talonumerot maakirjassa olevan järjestyksen mukaan, talojen nimet, luonto ja manttaali sekä muistutuksena muut tiedot, jotka maakirja sisältää. Verolle pantuja torppia, ulkosarkoja, omaperäismyllyjä, kalastuspaikkoja y. m. ilman maakirjanumeroa olevia tiloja kirjoitetaan luetteloon talojen jälkeen.

– –

Kun komitea on huomannut sen mahdottomaksi, että lääninmaamittarit muitten juoksevain töittensä ohessa ennättäisivät johonkin määrin lyhyellä ajalla saada maarekisterin pohja-alustukset tehdyiksi, on komitea ehdotellut, että heille asetettaisiin väliaikaista apua mainittua työtä varten. Saadakseen jonkinlaista tietoa siitä, miten paljon yksi mies voisi saada aikaan rekisteröimisessä, on komitea yhden jäsenensä kautta teettänyt rekisteröimiskokeita Uudenmaan lääninmittauskonttorissa. Näitten kokeitten nojalla, ja kun 1892 vuoden henkikirjoista on saatu selville, että koko maassa löytyy 55,100 talon numeroa, jotka ovat jaetut 128,500 osaan, on komitea, muitakin esiintyviä asianhaaroja harkittuansa, tullut siihen päätökseen, että maarekisterin laatimiseen yli koko maan tulisi menemään yhdeltä hengeltä noin 98 vuotta, lukemalla 6 tuntia työpäiväksi ja 300 työpäivää vuodessa. Jos työ jaettaisiin 16 miehen tehtäväksi kuluisi siis heiltä tähän noin 6 vuotta.

– –

Tällaiseksi ehdotettu rekisteröiminen tulee epäilemättä muutamissa lääneissä viipymään useampia vuosia ennen kuin se valmistuu. Viipurin läänissä esim., missä maanosittaminen on muihin lääneihin verraten mennyt erinomaisen pitkälle, tulee maarekisterin teko arvattavasti kysymään paljon työtä ja aikaa. Mutta valmiiksi tultuaan täyttääkin maarekisteri suuren puutteen ja antaa kieltämättä täydellisemmän ja luotettavamman kuvan maamme maanomistus- ja kiinteimistö-oloista, kuin mitä entisistä maakirjoista, henkikirjoista y. m. tähän asti on voinut saada.

Aikanaan jakautuivat "maapalat" maaseudulla merkittäviksi maarekisteriin ja kaupungeissa kaavoitetuilla alueilla tonttikirjaan. Sittemmin vuonna 1995 nämä luettelot yhdistettiin koko maan kattavaksi kiinteistörekisteriksi.

Jürgen Grönfors
jurgen.gronfors@luukku.com